Jonathan Odell

HELBREDELSEN

OVERSATT AV
KIA HALLING

PAX FORLAG A/S, OSLO 2013

ORIGINALENS TITTEL: *THE HEALING*
COPYRIGHT: © 2012 BY JONATHAN ODELL
ALL RIGHTS RESERVED. FIRST PUBLISHED IN THE UNITED STATES BY NAN A. TALESE / DOUBLEDAY, A DIVISION OF RANDOM HOUSE, INC., NEW YORK, AND IN CANADA BY RANDOM HOUSE OF CANADA, TORONTO
PUBLISHED IN AGREEMENT WITH THE AUTHOR C/O MARLY RUSOFF LITERARY AGENCY, BRONXVILLE, NEW YORK, USA
NORSK UTGAVE: © PAX FORLAG 2013
OMSLAG: GISLE LYNG-VAGSTEIN
TRYKK: SCANDBOOK AB, FALUN
PRINTED IN SWEDEN
ISBN: 978-82-530-3587-1
ISBN: 978-82-525-8150-8 (BOKKLUBBEN)

Til Jim

Vi lovte å bli enige underveis. Det har vært en flott tur.

«Verden er ikke ufullkommen. Og det er ikke slik at den på sin lange vei sakte utvikler seg mot det fullkomne. Nei, hvert øyeblikk er den perfekt; hver synd bærer allerede nåden i seg.»

– HERMAN HESSE, *Siddhartha*

KAPITTEL 1

1933

Den rå vinterluften snek seg inn gjennom kjøkkendøra, og Gran Gran frøs litt i den slitte kjolen, som var sydd av bomullsstrie fra melsekker. Den vesle jenta i døråpningen hadde ikke rørt seg siden hun dukket opp, hun sto og stirret mot sengen inne i rommet, der moren hennes lå.

Rommet hadde vært kjøkkenet på den gamle plantasjen, og det var enormt. I en krok brant et bål i en ovn med løveføtter, og flammene kastet flakkende skygger over vegger som var flekkete og glatte etter et hundreår med bålrøyk og baconfett. Midt i rommet sto et grovt furubord, lengre enn gangbroen på et skip; bordet var stort nok til at et dusin mennesker kunne benke seg rundt det, og det var fullt av kurver og kalebasser, leirkar, sirupsspann. Et massivt ildsted dekket hele den ene veggen, men planker var spikret over åpningen.

Gjennom den åpne døra kunne den gamle kvinnen høre Buicken spinne voldsomt i søla, men omsider fikk hjulene feste, og bilen freste av gårde i den retningen den hadde kommet fra, Memphis hadde mannen sagt. Bilen var lettere nå som han hadde kvittet seg med vekten av en død kvinne og barnet hennes.

«Aldri godt nytt å høre i dårlig vær,» spådde hun da den hvite mannen kom kjørende for mindre enn en halvtime siden i den flotte bilen sin. Og jammen var hun sannspådd.

Nok en gang la Gran Gran merke til de mørke flekkene på jentas lyseblå kjole. Violet het hun, det hadde de fortalt rett før de overlot

jenta til henne. Hun hadde ikke annet enn de klærne hun gikk og sto i. Hun kunne ikke være mer enn sju år. Huden hennes var like honningbrun som morens. Øynene skiftet farge på samme vis.

Den gamle kvinnen pustet tungt ut. «Det herre trenger'u ikke se.» Hun gikk bort til en hylle og tok ned et fillete lappeteppe.

«Nå for tida er det ingen som har respekt for legedommen,» prøvde hun å forklare da hun dekket til kroppen. «Kan'ke bare gjøre som du vil. Du må vise respekt.»

Violet lot ikke til å ha hørt Gran Grans klage, men den gamle kvinnen fortsatte å snakke likevel. «Hvorfor?» ville hun vite, og tonen var sint. «Hvorfor gjorde hu det der? Jeg passa på å forklare det skikkelig. Ei teskje om morran. I ni dager. Det er'ke mi skyld. Og bare i den første tida. Aldri så seint som dette. Aldri etter at du har kjent liv. Det sa jeg også til'a. Jeg fortalte at da ville det ta livet av både henner og ungen. Det var ikke rett av dem å komme hit med henner på dette viset.»

Den gamle kvinnen ristet sørgmodig på hodet, hun så på Violet. «Det er'ke mi skyld, veslejente. Hu gikk imot legedommen!»

Jenta rørte seg ikke, bortsett fra en nesten umerkelig pendling med hodet fra side til side, som om hun markerte rytmen i en fjern melodi. Den gamle kvinnen strakte seg varsomt fram og lukket døra bak Violet mot kulden. «Like greit at du kommer bort her og setter deg ved ommen.»

Gran Gran rakte fram en hånd og ville leie jenta, men Violet trakk hånden sin unna og la den bakom ryggen som for å beskytte den.

«Som du vil.» Hun tok et fast grep om jentas skuldre og geleidet henne bort mot ovnen. Violet gjorde ikke motstand, men hele tiden hadde hun blikket festet på den tildekte kroppen, og hodet pendlet ørlite i takt med den hemmelige rytmen.

Den gamle kvinnen bøyde seg ned, hun gransket jentas ansikt i lyset fra flammene i vedovnen, og dristet seg til å se henne rett inn i øynene. Det var som om øynene så tvers igjennom henne. Jentas pupiller var små som knappenålshoder.

«Du ha'kke hørt et ord jeg har sagt, har'u vel?» Gran Gran sukket trøtt. «Du tåler ikke mer, du. Såpass kan jeg da skjønne.» Hun rørte

forsiktig ved barnets kinn med den værbitte håndbaken. «Det er no' som har kasta skygge over fjeset ditt. Du vandrer med åndene nå.»

Violet skalv, mer og mer voldsomt. Den gamle kvinnen geleidet jenta ut til spiskammerset, som hadde vært soverom for kokka på plantasjen mange år før. Der ute var det enda en seng, og det var hyller fulle av flasker og krukker, og poser med åpningene tett sammensnørt. Alt var merket, med skrift som lignet et barns forsøk på å tegne bokstaver. Gran Gran kledde forsiktig av jenta, hun fjernet den flekkete kjolen og la flere lappetepper over henne, og deretter valgte hun en av papirposene og gikk tilbake til kjøkkenet. Litt etter kom hun tilbake, hun holdt en kopp med skår i fast mellom håndflatene.

Hun holdt koppen stødig for ikke å søle ut noe av det grumsete innholdet og satte seg på sengekanten hos jenta. Violet rørte seg ikke, men den gamle kvinnen kunne se at øynene hennes var åpne, hun lå og stirret ut i mørket. Hun smøg en hånd innunder jentas bakhode og løftet hodet hennes litt, så la hun porselenskoppen inntil munnen hennes, og Violet nippet langsomt til koppen og tømte den.

Da jenta lå stille, med lukkede øyne, gransket Gran Gran henne. Hun lette etter et tegn på hva hun nå skulle gjøre.

Forsiktig la hun håndflaten mot jentas panne. Hun knep igjen øynene og prøvde å komme inn i barnets drømmer.

«Jeg kan'ke se noenting,» sa hun til slutt. «Det er et mørkestengsel mellom meg og deg.»

Så ristet den gamle kvinnen på hodet og sukket. «Hvem er'e jeg prøver å lure nå, tru? Jeg kan'ke se noenting lenger. Gud har satt opp et mørkestengsel mellom meg og hele sin fordømte verden.»

Hun burde visst bedre. Det var måneder siden kvinnen kom til Gran Gran og ba om medisin. Hun sa at hun het Lucy. Det var alt. Ikke noe etternavn. Hun ville at Gran Gran skulle få slutt på et uønsket svangerskap. Hun sa til Gran Gran at hvis ikke hun ville hjelpe henne, kom den hvite mannen hun jobbet for, til å be slakteren sin gjøre det. Hun sa ikke noe om at hun allerede hadde et barn.

Hvite menn, tenkte Gran Gran, stadig prøvde de å gjøre seg til herrer over den svarte kvinnens kropp. Sånn hadde det bestandig vært. Og etter det Lucy fortalte, var det fortsatt sånn.

Hvorfor hadde hun ventet så lenge? Hadde hun tenkt å beholde det, og så ombestemt seg og drukket hele flaska for å ta livet av både seg selv og det ufødte barnet?

Før pleide folk å si at Gran Gran var synsk. Sånn var det ikke lenger. Det fantes bare mørke.

Den gamle kvinnen gikk tilbake til sengen sin inne på kjøkkenet. Hun kledde ikke av seg, la ikke engang teppet over seg. Hun hadde ikke sovet i mer enn et kort øyeblikk da hun skvatt til av en ordløs mumling. Der lå hun, med åpne øyne, utslitt, og prøvde å tyde den lave hviskingen og skjelne ansiktene som lå i skyggen. Men det var ingenting igjen av drømmen hennes, bare et formløst forvarsel.

Da hun var ungjente, trodde hun at De eldste bestandig ville være veivisere for henne. Hun hørte selv ordene deres, like tydelige og betryggende som lyden av kirkeklokker.

Og det var ikke bare hun som hørte dem. På den tiden, i gamle dager, var det som om det strømmet stemmer langs en elv av pust og minner gjennom alle menneskers liv. Stemmene ville beskytte barna, og skapte virvler og vannstrømmer for at folk skulle legge merke til det, trofast kom de med tegn for å hjelpe til underveis. Alt et menneske trengte å gjøre, var å stoppe opp for å lytte til dem som hadde levd før.

Men slik var det ikke lenger.

Stemmene kom bare nattestid nå, når hun lå og sov i sengen sin, men hun kunne ikke skjelne ordene deres, hun hørte bare at de var sinte. For hver natt som gikk, ble ropene skarpere, strømmen kaldere, så pusten i lungene frøs til is og hun våknet fordi hun lå og gispet etter luft.

Noen ganger trodde hun at strømmen bar døden med seg. Eller kanskje det var syndene hennes, løsrevet fra fortiden, som virvlet rundt og strakte seg etter henne med iskalde fingre.

Hva det enn var, så var hun helt utslitt av det. Hun håpet at det snart skulle nå henne igjen og gjøre som det ville med henne.

Før daggry våknet Violet av dempete stemmer. Først trodde hun at hun fremdeles satt i bilen. «Strekk ut hånden nå, ta mammaen din i

hånden,» sa morens venn. Det regnet. Bortsett fra morens lave jamring var det ingen andre lyder enn vindusviskerne som kjempet mot regnet. «Violet,» sa kvinnen, «nå må du klappe hånden til mamma. Hun trenger at du gjør det. Hun er så glad i deg.» Så ble det stille igjen. Bortsett fra rytmen fra vindusviskerne. Høy, jevn, vedvarende.

Øyeblikket etter visste Violet at hun ikke var i bilen, men i en fremmed seng. Hun anstrengte seg for å se noe ute på kjøkkenet. I den andre enden av det dunkle rommet var det en åpen dør, og bakom døra var det et svakt lys. Skygger gikk omkring, og hun gjorde et forsøk på å reise seg, men greide ikke stå imot sovemiddelet. Senere var ikke engang bankelydene fra hammeren eller den høylytte subbingen av mannfolkstøvler nok til å holde henne våken lenge av gangen. Teen hadde vært sterk, og den virket slik den skulle.

Først lenge etterpå, da hun hørte moren rope på henne, maktet hun å kjempe seg opp fra teppene.

Violet greide å få på seg kjolen. Da hun kom inn på kjøkkenet, som nå var svakt opplyst, så hun at moren ikke lenger lå på sengen. Ytterdøra sto på gløtt, og gjennom dørsprekken hørte hun på ny morens stemme, lenger borte denne gangen.

Fra verandaen så hun små flokker av folk som hadde samlet seg i veien på den andre siden av jordet. Hun prøvde å finne morens ansikt blant dem. Så oppdaget hun hva de andre så på. Lengre oppe i veien, innhyllet i morgentåke, strevde et par muldyr med å trekke en vogn gjennom søla. To like, svartkledde figurer satt på kuskebukken, én smekket med tøylene, og den andre satt rak i ryggen og stirret framover. Bak kuskebukken sto det noe som var på størrelse med en stor reisekoffert, dekket av det samme lappeteppet hun hadde sett kvelden før. Selv i sin omtåkete tilstand skjønte Violet dette. Moren dro sin vei, uten henne.

Hun ville skrike høyt, men den eneste lyden hun fikk fram, var et tykt, halvkvalt rop som ikke kunne høres av menneskene på veien, og likevel snudde de seg, nesten samtidig, og fikk øye på jenta i den blodflekkete kjolen. De så beina svikte under henne, og hun falt om i den gamle kvinnens armer.

Gran Gran strevde fælt for å få Violet tilbake til sengen, hun greide å få et fast tak under armene hennes og dro henne med seg gjennom kjøkkenet og inn i spiskammerset, hvor hun omsider fikk veltet den slappe kroppen oppå det stripete bolsteret. Nok en gang hauget hun tepper over jenta, og etterpå gikk hun tilbake til døråpningen. Folk hadde begynt å gå hjemover nå, men kastet fremdeles lange blikk i retning av huset.

«Ja sjener dere ikke, glo i vei,» skjente hun med trøtt stemme. «Hvem veit hva dere kan få ut av det her før middag, hvis dere går i gang med det samme.»

Hun lukket dem ute og gikk tilbake til kammerset, hvor jenta hadde sovnet. Kvinnen sank sammen i gyngestolen ved siden av sengen.

Jenta hørte ikke hjemme her. Gran Gran var blitt for gammel til å ta seg av bortkomne valper. Og en foreldreløs unge som dukket opp sånn ut av det blå, kom til å skape problemer hun var for utslitt til å hanskes med. Hun orket ikke lenger kjempe mot all verdens trøbbel.

Og tenk om hun døde?

En farget gledespike var ille nok. Det var bare flaks at Choctaw-tvillingene som pleide å kjøre varer til Gran Gran, hadde fått øye på lykta på verandaen. De kom så snart de så nødsignalet, akkurat i tide til å frakte den døde kvinnen opp til gravplassen uten at noen rakk å begynne å stille spørsmål.

Men hvis en unge døde hos Gran Gran? Det ville utvilsomt få disse respektable fargede folkene til å gå til aksjon. De ville sørge for å få henne i fengsel, det var sikkert.

Den gamle kvinnens hender dirret av utmattelse.

Hun stirret stivt på jenta, håpet på tegn som kunne fortelle henne hva hun skulle gjøre for å ordne opp i dette rotet hun aldri hadde bedt om. Hun satt sånn helt til trøttheten overmannet henne. Haken sank ned på brystet, og hun falt i mørk drømmeløs søvn, den eneste typen hun hadde opplevd på mange år nå.